

**Hemchandracharya North Gujarat University,
Patan**

NAAC ACCREDITATION " A "

PROGRAM CODE : HNGU 3012

**DIPLOMA IN YOGA EDUCATION
(D.Y.ED.)**

Shri
I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
Patan

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

કોર્સનું નામ :	ડિપ્લોમા ઈન યોગ એજ્યુકેશન (વેકેશનલ) (Diploma in Yog Education)
વેકેશન અભ્યાસક્રમ :	(દર રવિવાર અને રજાઓ દરમ્યાન અભ્યાસવર્ગ)
અભ્યાસક્રમ સમયવિધિ :	૧ વર્ષ (૧૭૦ કલાક અભ્યાસવર્ગ)
પ્રવેશ લાયકાત :	ધો. ૧૨ પાસ
અભ્યાસક્રમની વિદ્યાશાખા :	આ અભ્યાસક્રમમાં 'શિક્ષણ' ની વિદ્યાશાખાના અધિકાર ક્ષેત્ર નીચે ચાલશે અને તેની અભ્યાસ સમિતિ અલગ રહેશે.

વિદ્યાર્થી સંખ્યા અને શિક્ષક વિદ્યાર્થી પ્રમાણ અંગે :

- વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા ૩૦ (ત્રીસ રહેશે)
- જરૂરી માળખાકીય સુવિધા મુજબ તેમજ યોગ શિક્ષકની સંખ્યા પ્રમાણે વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા માનનીય કુલપતિશ્રીની મંજૂરીથી વધારી શકાશે.

યોગઅભ્યાસ સ્થળ : પ્રદૂષણમુક્ત શાંત વિસ્તારમાં

વર્ગ અભ્યાસ માટે : LCD પ્રોજેક્ટરનો પણ ઉપયોગ કરવાનો રહેશે.

- યુનિવર્સિટી કે માન્ય સંસ્થાના ડિપ્લોમા અથવા માસ્ટર ડિગ્રી પદ ધારક અથવા પરંપરાગત સંસ્થાનાં અનુભવી તજજ્ઞોની વ્યાખ્યાતા તરીકેની સેવાઓ લઈ શકશે.
- પાંચ વર્ષથી વધુ અધ્યાપન ક્ષેત્રનો અનુભવ ધરાવતા તજજ્ઞની મુલાકાતી અધ્યાપક તરીકે સેવાઓ લઈ શકશે.

ભાષાનું માધ્યમ : ગુજરાતી, હિન્દી અને / અથવા અંગ્રેજી

અભ્યાસ ક્ષેત્ર અનુસાર : ટ્રેસ કોડ જરૂરી

અભ્યાસક્રમની ફી : વાર્ષિક ફી અંદાજે રૂ. ૪૦૦૦/- વિદ્યાર્થીદીઠ રહેશે.

વિદ્યાર્થી પ્રવેશ પદ્ધતિ : યુનિવર્સિટી વખતોવખત જે માર્ગદર્શન આપશે તે મુજબ પ્રવેશ કાર્યવાહી કરવાની રહેશે.

વિદ્યાર્થીની હાજરી : વાર્ષિક પરીક્ષામાં બેસવા માટે વર્ષ દરમ્યાન વિદ્યાર્થીને ૭૫% હાજરી ફરજિયાત ભરવાની રહેશે.

પરિક્ષા યોજના : ડિપ્લોમા ઈન યોગ એજ્યુકેશન (વેકેશન કોર્સ) ની વાર્ષિક પરીક્ષા બે ભાગમાં લેવામાં આવશે.

જેમ કે, (૧) સૈધ્ધાંતિક (થીયરી) (૨) કૌશલ્ય (યોગ પ્રાયોગિક) જે પરિશિષ્ટ મુજબ છે.

ડિપ્લોમા ઈન યોગ એજ્યુકેશનના વિદ્યાર્થીઓ માટે પરિક્ષાના દરેક વિભાગમાં

બાહ્ય પરીક્ષા : યુનિવર્સિટી દ્વારા

આંતરિક પરીક્ષા : સંબંધિત વિભાગ / એકમ / કોલેજ દ્વારા યુનિવર્સિટીના નિયમનુસાર યોજવાની રહેશે.

પરીક્ષામાં ઉત્તીર્ણ થવાનું ધોરણ અને વર્ગ તેમજ ગ્રેડ

સૌધ્ધાંતિક અને પ્રાયોગિક વિભાગમાં ૪૫% ગુણ ઉત્તીર્ણ થવા માટે જરૂરી ગણાશે.

A⁺ ૮૦% અને તેથી ઉપર, C⁺ ૫૦% અને તેથી ઉપર

A ૭૦% અને તેથી ઉપર, C ૪૫% અને તેથી ઉપર

B⁺ ૬૦% અને તેથી ઉપર, NC ૪૫% અને તેથી નીચે (FAIL)

B ૫૫% અને તેથી ઉપર

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

કોર્સનું નામ : ડિપ્લોમા ઈન યોગ એજ્યુકેશન વેકેશનલ (Diploma in Yog Education)

સૈધ્ધાંતિક વિષય : ૧ થી ૪

પ્રાયોગિક વિષય : ૫

અ.નં	વિષય કોડ	વિષયનું નામ	અભ્યાસ કલાક	પરિક્ષાનું માળખું		કુલ
				આંતરિક	બાહ્ય	
૧	D.Y.ED 01	યોગ વિજ્ઞાન-૨ Yoga Science	૩૦	૩૦	૭૦	૧૦૦
૨	D.Y.ED 02	યોગ અને શારિરક વિજ્ઞાન Yoga, Anatomy, Physioogy, Heath scient	૩૦	૩૦	૭૦	૧૦૦
૩	D.Y.ED 03	યોગ અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય, માનસોપચાર Yoga, Mental Health and Phychotheraphy	૩૦	૩૦	૭૦	૧૦૦
૪	D.Y.ED 04	યોગપચાર, આયુર્વેદ, નિસર્ગોપચાર એક્યુપ્રેસર Yoga Therapy, Ayurvedic, Naturopath & Acu-pressure	૩૦	૩૦	૭૦	૧૦૦
૫	D.Y.ED 05	કૌશલ્ય (યોગનું પ્રાયોગિક) Skill Yoga Preactical	૪૦	૪૦	૧૬૦	૨૦૦
		પ્રોજેક્ટ વર્ક	૧૦	—	—	૬૦૦

❖ શૈક્ષણિક પ્રવાસ : અભ્યાસ સંબંધિત સંસ્થાનો શૈક્ષણિક પ્રવાસ કરવો. દરેક માટે ફરજિયાત રહેશે અને અહેવાલ રજૂ કરવાનો રહેશે.

❖ પ્રોજેક્ટ વર્ક : અભ્યાસ સંબંધિત એક સૈધ્ધાંતિક વિષય અને એક પ્રાયોગિક વિષયનો પ્રોજેક્ટ લખી તૈયાર કરવાનો રહેશે.

❖ સૈધ્ધાંતિક વિભાગમાં આંતરિક મુલ્યાંકન નીચે પ્રમાણે કરવું.

૦૫ : ગુણ પ્રથમ કસોટી

૦૫ : ગુણ દ્વિતીય કસોટી

૦૫ : ગુણ શૈક્ષણિક અભ્યાસ પ્રવાસ અહેવાલ

૧૦ : ગુણ પ્રોજેક્ટ વર્ક (સૈધ્ધાંતિક-૧, પ્રાયોગિક-૧)

૦૫ : ગુણ સમય પાલન, સમૂહ કાર્ય : વ્યસનમુક્ત જીવનશૈલી (હેલ્થ ફિટનેશ સ્કોર)

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી, પાટણ

કોર્ષનું નામ : ડિપ્લોમા ઈન યોગ એજ્યુકેશન વેકેશનલ (Diploma in Yog Education) વોકેશનલ અભ્યાસક્રમ

- વિષય : ૧ યોગ વિજ્ઞાન / યોગદર્શન (સૈધ્ધાંતિક)
૧. યોગ વિદ્યાનો ઈતિહાસ અને પરિચય
 ૨. યમ નિયમ પરિચય
 ૩. આસન પરિચય
 ૪. પ્રાણાયમ પરિચય
 ૫. નાડીઓ અને પટકર્મોનો પરિચય
 ૬. પ્રત્યાહાર અને ઘાણા પરિચય
 ૭. ધ્યાન પરિચય, જ્ઞાન ભક્તિ, કર્મ
 ૮. ચક્રો, ગ્રંથિઓ, કુંડલિની મુદ્રા અને બંધ પરિચય
 ૯. યોગાભ્યાસ, સ્વાસ્થ્ય અને સુખ-શાંતિ
 ૧૦. સમર્થ શિક્ષક, સમર્થ રાષ્ટ્ર, ગુરુ શિષ્ય પરંપરા

- વિષય : ૨ યોગ અને શરીર ક્રિયા વિજ્ઞાન/ આરોગ્ય વિજ્ઞાન
૧. શરીર વિજ્ઞાન, અસ્થિતંત્ર અને સ્નાયુતંત્રનો પરિચય
 ૨. પાચન, રૂધિરાભિસરણ અને શ્વસનતંત્રનો પરિચય
 ૩. આરોગ્ય વિજ્ઞાન પરિચય
 ૪. વ્યક્તિગત સ્વસ્થવૃત્ત : દિનચર્યા
 ૫. સામાજિક સ્વાસ્થ્ય
 ૬. ઉત્સર્ગતંત્ર, જ્ઞાનતંત્ર અને પ્રજનનતંત્રનું જ્ઞાન
 ૭. જ્ઞાનેન્દ્રિય અને અંતસ્ત્રાવી ગ્રંથિ પરિચય
 ૮. આહાર વિષયક જાણકારી
 ૯. પોષણ વિષયક જાણકારી
 ૧૦. ઋતુચર્યા પરિચય

- વિષય : ૩ યોગ અને માનસિક સ્વાસ્થ્ય / માનસોપચાર
૧. યોગ દર્શન પરિચય, શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા
 ૨. મન, તેનું રહસ્ય અને નિયંત્રણ
 ૩. બુદ્ધિ પરિચય
 ૪. માનસિક સ્વાસ્થ્ય (મેન્ટલ હેલ્થ)
 ૫. જાગૃત, સ્વચ્ચ અને નિંદ્રા પરિચય
 ૬. કર્મ પરિચય
 ૭. માનસિક વિકારોનો પરિચય
 ૮. માન સોપચાર

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN

- વિષય : ૪ રોગોચાર, આયુર્વેદ નિસર્ગોપચાર અને એક્યુપ્રેશર
૧. યોગના વિવિધ અંગો ધ્વારા ચિકિત્સાનું જ્ઞાન
 ૨. રોગ પરિચય અને યોગ ધ્વારા તેની ચિકિત્સા
 ૩. આયુર્વેદ પરિચય અને આયુર્વેદોપચાર
 ૪. નિસર્ગોપચાર પરિચય
 ૫. એક્યુપ્રેશર અને પ્રાથમિક સારવાર
 ૬. રોગ અને યોગોપચાર-૧
 ૭. રોગ અને યોગોપચાર-૨
 ૮. આયુર્વેદ ચિકિત્સા
 ૯. નિસર્ગોપચાર, સ્વરોપચાર (સંગીતોપચાર), પિરામીડ
 ૧૦. એક્યુપ્રેશર, રંગીન રશ્મિ ચિકિત્સા અને પ્રાથમિક સારવાર
 ૧૧. પ્રેક્ષાધ્યાન અને સ્વાસ્થ્ય
 ૧૨. મુદ્રાચિકિત્સા ધ્વારા રોગમુક્તિ

- વિષય : ૫ યોગ પ્રાયોગિક (કૌશલ્ય)
૧. યૌગિક શારીરિક ક્રિયાઓ
 ૨. સૂર્યનમસ્કાર
 ૩. આસન (વિવિધ બેઠક/સ્થિતિ આધારીત)
 ૪. પ્રાણાયમ
 ૫. બંધ, મુદ્રા
 ૬. ષટ્ક્રિયાઓ
 ૭. ક્રિયાયોગ, કર્મયોગ
 ૮. આરોગ્યવર્ધક આસનો

I/c. Registrar
Hemchandracharya
North Gujarat University
PATAN